

Předkládací zpráva pro Parlament

Smyslem Dohody mezi Českou republikou a Zvláštní administrativní oblastí Čínské lidové republiky Hongkong o předávání osob hledaných pro trestní řízení (dále jen „Dohoda o předávání osob hledaných pro trestní řízení“), Dohody mezi Českou republikou a Zvláštní administrativní oblastí Čínské lidové republiky Hongkong o vzájemné právní pomoci v trestních věcech (dále jen „Dohoda o vzájemné právní pomoci“) a Dohody mezi Českou republikou a Zvláštní administrativní oblastí Čínské lidové republiky Hongkong o předávání odsouzených osob (dále jen „Dohoda o předávání odsouzených osob“) je smluvně upravit tři nejdůležitější oblasti mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech mezi Českou republikou a Zvláštní administrativní oblastí Čínské lidové republiky Hongkong (dále jen „Hongkong“). Mezi Českou republikou a Hongkongem nebyla dosud žádná dvoustranná mezinárodní smlouva v této oblasti uzavřena. Dohody byly podepsány v Hongkongu dne 4. března 2013.

Z hlediska mezinárodního práva veřejného jsou všechny tři dohody mezinárodními smlouvami sjednanými Hongkongem z pověření Čínské lidové republiky, jejichž územní platnost je ve smyslu čl. 29 Vídeňské úmluvy o smluvním právu omezena pouze na území Hongkongu. Zmocnění Hongkongu sjednávat takové smlouvy je založeno na ustanoveních čl. 96 a čl. 151 hongkongského Základního zákona.

Dohodou o vzájemné právní pomoci v trestních věcech bude podrobněji definován právní rámec pro vyžadování a poskytování vzájemné právní pomoci v trestních věcech, k němuž v současnosti v určitém rozsahu již dochází na bezesmluvním základě a výslovně budou upraveny podmínky pro vyžadování a poskytování některých zvláštních typů právní pomoci, včetně spolupráce při identifikaci, zajišťování a konfiskaci výnosů ze zločinu, což je ve vztahu k Hongkongu, který je jedním z významných světových bankovních center, zvláště důležité.

Obsah Dohody o vzájemné právní pomoci v trestních věcech je následující:

Článek 1 obecně definuje rozsah závazku vzájemně si poskytovat právní pomoc v trestních věcech, a to formou demonstrativního výčtu jednotlivých typů úkonů, o jejichž provedení lze žádat. Vyloučeno je naproti tomu poskytování právní pomoci podle této Dohody pro účely daňového řízení (žádat o právní pomoc pro účely trestního řízení, které se týká některého z trestných činů daňových, však možné bude).

Článek 2 stanoví pro provádění Dohody o vzájemné právní pomoci v trestních věcech přímý styk ústředních justičních orgánů, kterými jsou Ministerstvo spravedlnosti České republiky nebo jím pověřený státní orgán a ministr spravedlnosti Hongkongu nebo jím pověřený úředník. Možnost pověření jiného státního orgánu výkonem funkce ústředního orgánu bude možné využít ke stanovení Nejvyššího státního zastupitelství jako ústředního orgánu České republiky pro dožádání státních zástupců v přípravném řízení [srov. § 40 zákona č. 104/2013 Sb. o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních (dále jen „zákon o mezinárodní justiční spolupráci“) (dle dřívější právní úpravy § 426 trestního řádu)].

Článek 3 je tzv. jazykovým ustanovením – stanoví, že žádosti mají být dožadující smluvní stranou zasílány s překladem do jazyka dožádané smluvní strany, pokud to orgány

dožádané smluvní strany vyžadují.

Článek 4 obsahuje standardní výčet důvodů pro odmítnutí nebo odložení poskytnutí právní pomoci.

Článek 5 stanoví náležitosti vyhotovení žádostí o poskytnutí právní pomoci.

Článek 6 určuje rámec pro postup při vyřizování žádostí, přičemž stanoví použití práva dožádané smluvní strany. V rozsahu, který není právem dožádané smluvní strany zakázán, budou dodržovány pokyny pro vyřízení obsažené v samotné žádosti.

Článek 7 obsahuje obecné pravidlo, podle kterého náklady vyřízení právní pomoci vynaložené na území dožádané smluvní strany nese dožádaná smluvní strana, současně však stanoví případy, kdy se toto pravidlo neuplatní. Ustanovení odstavce 1 o zastupování se týká zejména vyřizování žádostí v Hongkongu, jehož procesní právo je dosud založeno převážně na anglosaském právním systému.

Článek 8 stanoví závazek zachovat důvěrnost (nikoli však ve smyslu stupně utajení utajovaných informací) žádostí a v odstavci 3 dále zásadu speciality, podle níž informace či důkazy předané na základě žádosti může dožadující smluvní strana použít pouze v rámci té trestní věci, v níž o právní pomoc žádala. Výjimky ze zásady speciality jsou v odstavci 3 taxativně stanoveny.

Články 9 až 19 upravují jednotlivé zvláštní typy právní pomoci, které lze na základě této dohody poskytovat a které si vyžadují speciální, podrobnější úpravu, a to v článku 9 získávání důkazů, včetně výsledků svědků, v článku 10 získávání jiných vyjádření osob, v článku 11 zjišťování pobytu a totožnosti osob, v článku 12 doručování písemností, včetně předvolání do dožadující smluvní strany, v článku 13 poskytování úředních písemností a písemností veřejně dostupných, přičemž článek 14 stanoví, že písemnosti předávané dožadující smluvní straně není nutno opatřovat vyšším ověřením, ledaže o to dožadující smluvní strana výslovně požádá, v článku 15 dočasné předávání osob omezených na osobní svobodě z dožádané smluvní strany do dožadující smluvní strany pro účely podání svědectví či jiné účasti na úkonech trestního řízení v dožadující smluvní straně, v článku 16 předávání pozvání (na rozdíl od předvolání neformálních) osobám k dostavení se do dožadující smluvní strany k poskytnutí právní pomoci, přičemž článek 17 zaručuje, že osoby předávané podle čl. 15 či pozvané podle čl. 16 nebudou v dožadující smluvní straně trestně stíhány, zadrženy či jinak omezeny na osobní svobodě pro trestné činy spáchané před jejich příjezdem do dožadující smluvní strany, v článku 18 postup při provádění domovních prohlídek a zajištění věcí a konečně v článku 19 postup při zjišťování, zajišťování a konfiskaci výnosů ze zločinu, což je ustanovení v případě Hongkongu jako jednoho ze světových finančních center zvláště významné.

Článek 20 upravující tzv. spontánní výměnu informací, byl do návrhu Dohody o vzájemné právní pomoci v trestních věcech doplněn po vzoru např. čl. 11 Druhého dodatkového protokolu k Evropské úmluvě o vzájemné pomoci ve věcech trestních.

Článek 21 projevuje vůli smluvních stran řešit případné problémy vzniklé při aplikaci Dohody o vzájemné právní pomoci v trestních věcech diplomatickou cestou.

Článek 22 výslovně ponechává možnost žádat o právní pomoc v trestních věcech i na

základě jiných mezinárodních instrumentů, které obě smluvní strany rovněž váží, či na základě vnitrostátních právních předpisů.

Článek 23 upravuje vstup Dohody o vzájemné právní pomoci v trestních věcech v platnost a způsob jejího vypovězení.

Za současné vnitrostátní právní úpravy jsou splněny podmínky pro to, aby všechny tři dohody mohly pro Českou republiku vstoupit v platnost v plném rozsahu. Jedná se o mezinárodní smlouvy ve smyslu čl. 10 zákona č. 1/1993 Sb., Ústavy České republiky, k jejichž ratifikaci prezidentem republiky je nutný souhlas Parlamentu ve smyslu čl. 49 písm. a) a e) Ústavy České republiky. Nabydou platnosti třicátým dnem po výměně nót o vnitrostátním schválení.

Sjednání dohod je v souladu se zahraničními politickými zájmy České republiky a napomůže rozšíření možností mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech mezi smluvními stranami. Dohody jsou v souladu s ústavním pořádkem a s ostatními součástmi právního řádu České republiky a se závazky vyplývajícími pro Českou republiku z mezinárodního práva. Sjednání dohod a jejich vstup v platnost je v souladu se závazky České republiky vyplývajícími z členství v Evropské unii.

Provádění dohod bude v působnosti Ministerstva spravedlnosti a Ministerstva vnitra (komunikace prostřednictvím Národní ústředny Interpolu) a nebude spojeno se zvýšenými finančními nároky na státní rozpočet. Provádění dohod bude hrazeno z kapitol uvedených ministerstev v rámci rozpočtových limitů na příslušný rok.

Při výměně nót informujících o vnitrostátním schválení hongkongské straně bude hongkongské straně podle čl. 2 odst. 2 věty druhé Dohody o vzájemné právní pomoci oznámeno, že Ministerstvo spravedlnosti v souladu s § 40 zákona o mezinárodní justiční spolupráci (dle dřívější právní úpravy § 426 trestního řádu) pověřuje k zaslání dožadání státních zástupců a k přijímání dožadání příslušných hongkongských orgánů podle Dohody o vzájemné právní pomoci v trestních věcech ve stádiu přípravného řízení a k související komunikaci s příslušnými hongkongskými orgány ohledně těchto dožadání Nejvyšší státní zastupitelství; formulace tohoto oznámení odráží rozdílné pojetí přípravného řízení a způsobu podání obžaloby v právu České republiky a v právu Zvláštní administrativní oblasti Čínské lidové republiky Hongkong. Oznámení České republiky bude znít:

„S odkazem na čl. 2 odst. 2 větu druhou Dohody mezi Českou republikou a Zvláštní administrativní oblastí Čínské lidové republiky Hongkong o vzájemné právní pomoci v trestních věcech Česká republika oznamuje, že Ministerstvo spravedlnosti České republiky v souladu s § 40 a § 48 zákona o mezinárodní justiční spolupráci (dle dřívější právní úpravy § 426 trestního řádu) pověřuje Nejvyšší státní zastupitelství České republiky k zaslání dožadání českých státních zástupců a k přijímání dožadání příslušných orgánů Zvláštní administrativní oblasti Čínské lidové republiky Hongkong podle Dohody mezi Českou republikou a Zvláštní administrativní oblastí Čínské lidové republiky Hongkong o vzájemné právní pomoci v trestních věcech ve stádiu přípravného řízení a k související komunikaci s příslušnými orgány Zvláštní administrativní oblasti Čínské lidové republiky Hongkong ohledně těchto dožadání. Ostatní žádosti podle Dohody mezi Českou republikou a Zvláštní administrativní oblastí Čínské lidové republiky Hongkong o vzájemné právní pomoci v trestních věcech se zasílají prostřednictvím Ministerstva spravedlnosti České republiky.“

Vláda České republiky vyslovila souhlas se sjednáním Dohody o vzájemné právní pomoci svým usnesením ze dne 29. srpna 2012 č. 643. Dohodu o vzájemné právní pomoci za Českou republiku podepsal dne 4. března 2013 generální konzul České republiky v Hongkongu Ing. Jaroslav Kantůrek.

Poslanecké sněmovně byla Dohoda o vzájemné právní pomoci předložena dne 27. května 2013 jako sněmovní tisk č. 1049/0. Senátu byla Dohoda o vzájemné právní pomoci předložena dne 28. května 2013 jako senátní tisk č. 107/0. V důsledku rozpuštění Poslanecké sněmovny nebylo projednávání materiálu dokončeno a z toho důvodu je předkládán opětovně.

V Praze dne 20. ledna 2014

předseda vlády

Ing. Jiří Rusnok, v. r.